

بسم الله الرحمن الرحيم

بورکینافاسو و انقلاب‌هایی که اخیراً در آن سرعت گرفته است

(ترجمه)

پرسش:

الجزیره در سایت خود در تاریخ 2023/2/4 چنین منتشر کرد: ابراهیم تراوری، رئیس شورای نظامی "بورکینا فاسو"، بر این تأکید نمود که «کشورش به هیچ عنوان روابط دیپلوماتیک خویش را با فرانسه قطع نخواهد کرد». این موضوع را در حالی بیان می‌کند که به تازگی در تاریخ 2023/1/21 م حکومت انتقالی "بورکینا فاسو" اعلام کرد که توافق نظامی با فرانسه به پایان رسیده است؛ طوری که برای ماندن نیروهایش در منطقه "واغادوغو" آمادگی گرفته و آرزو دارد تا نیروهایش، خودشان از خود دفاع کنند و از نیروهای فرانسه خواست تا ظرف یک ماه "بورکینافاسو" را ترک کنند. این دوگانه گی را چگونه میتوان درک کرد؟ سپس این که حکومت انتقالی در "بورکینافاسو" چرا این تصمیم را گرفت، درحالی که مشخص است که انقلاب بالای انقلاب صورت گرفته است؟ پشت این انقلاب چه کسی ایستاده است؟ ارتباط این همه، با تنش‌های بین المللی چگونه است؟ و این که آیا "بورکینا فاسو" سرزمین اسلامی ست و درصدی مسلمان‌ها در آن چقدر است؟

پاسخ:

واقعیت "بورکینافاسو" و انقلاب‌هایی که اخیراً در آن سرعت گرفته است، بیان خواهیم کرد. ابتدا به این می‌پردازیم که "بورکینافاسو" سرزمین اسلامی است.

1- "بورکینافاسو" سرزمین اسلامی در غرب افریقا است. بر مبنای آمارگیری سال 2006 م بیش از 60.5% از ساکنین آن مسلمان‌ها بودند و تقریباً 23% از نصاری و بقیه، دیگر مذاهب هستند. این کشور از جمله سرزمین‌های اسلامی بوده که بعد از فروپاشی کشور مالی تشکیل شده است تا در این اواخر، زمانی که فرانسه در افریقا پیشروی داشت، در سال (1335 هـ- 1916 م) در برابر استعمار فرانسه سرفرود آورد و بنام فولتای علیا شناخته شد. زمانی که مسلمانان در فولتای علیا، برای بدست آوردن استقلال خویش می‌کوشیدند، سرزمین‌شان را ازهم پاشانده و به ساحل عاج، مالی و نیجریه تقسیم کردند؛ اما در سال (1375 هـ- 1947 م) فولتای علیا، سرزمین خویش را در یک مستعمره وحدت بخشید؛ سپس استقلال خویش را در سال (1380 هـ- 1960 م)، بدست آورد. در اگوست 1984 م رئیس توماس سانکارا اقدام به تغییر اسم این کشور به "بورکینافاسو" نمود؛ یعنی کشور مردم پاکیزه که از دو زبان اصلی در کشور اخذ شده است: موری (بورکینا یعنی مردم پاکیزه) و دیولا (فاسو، یعنی خانه پدر یا سرزمین).

مساحت این کشور به 274,200 کیلومتر و تعداد باشندگان آن به 21,510,181 تن می‌رسد، در اقتصاد خود متکی بر زراعت است و شهر واغادوغو، که از مهم‌ترین شهرهای آن است، پایتختش می‌باشد...

2- در اوایل سال گذشته در این کشور انقلابی رخداد که فرانسه در آن دست داشت. در آن زمان پاسخ به پرسشی را در 2022/1/30 م پیرامون انقلابی که در بورکینا فاسو در روز 2022/1/24 بخداد، صادر نمودیم، در آن زمان بیان کردیم که انقلاب و رئیس آن دامبیان در آن دست دارد؛ سپس گفتیم: «این روی داد برای رهبر انقلاب، در شهری که فرانسه برآن و ارتشش به گونه عام و فراگیر، تسلط دارد و تزکیه نمدن‌های واهی آن برای انقلاب و روشن شدن آنچه که نشان می‌دهد، فرانسه از انقلاب نگران نیست؛ بلکه از آن راضی به نظر می‌رسد... تمام این‌ها نشان می‌دهد که رهبر انقلاب، به کمک فرانسه اقدام به این انقلاب نموده است؛ به همین دلیل بود که امریکا در اقدامش به این انقلاب، با او به مقابله پرداخت.» مردم در این موضوع بعداً دریافتند که فرانسه، استعمارگر قدیمی و دائمی، طراح پشت پرده این انقلاب است.

3- بعد از حدود نه ماه، انقلاب دیگری در پی این انقلاب رخ داد. واقعه انقلاب جدید در عصر روز جمعه 2022/9/30 م در بورکینافاسو اعلام گردید که برکناری رئیس شورای نظامی، رهبر انقلاب سابق، بول هنری دامبیا و تعیین رهبر انقلاب جدید، ابراهیم تراوری را دربر داشت؛ در آن جا راه پیمایی‌ها و حملاتی بر نهادهای فرانسوی از قبیل سفارت، قنصلگری، مدارس و مراکز دیگر، صورت گرفت؛ این کار زمانی به وقوع پیوست که اخباری مبنی بر این‌که "دامبیا" به سوی پایگاه نظامی فرانسه فرار نموده است. ابراهیم تراوری رهبر انقلاب جدید، در حالی‌که رئیس ائتلاف جنگ با افراطی‌ها در منطقه کایا، در شمال کشور نیز است، در بیانیه‌ای که بدنبال آن یکی از فرماندهانش در صفحه تلویزیون رسمی کشور اعلام نمود: گروهی از افسرانی که با "دامبیا" در بدست گرفتن قدرت در دسامبر گذشته کمک کرده بودند، تصمیم بر عزل رهبرشان گرفتند؛ به این دلیل که "دامبیا" از کنترل افراط‌گراها عاجز است؛ کاری که برای انجامش، روی کار آمده بود. این همان دلیلی بود که چند ماه پیش انقلابی‌ها آن را در سرنگونی رئیس پیشین، "روک کابوری" استفاده کرده بودند. در بیانیه گفته است: «دامبیا پیشنهاد افسران در مورد تنظیم ارتش را رد نموده، در بدل آن شکل نظامی را اختیار نمود که در نتیجه منجر به سقوط نظام سابق شد. عمل‌کردهای "دامبیا" بصورت تدریجی ما را به این نتیجه رساند که آزمندی‌های او، ما را از آنچه در ابتداء شروع کرده بودیم، دور می‌سازد. بنا بر این، امروز برکناری او را امضا می‌کنیم.» بیانیه می‌افزاید: «بزودی اصلاح‌طلبان وطنی، پیمان جدید انتقالی امضا نموده و رئیس مدنی یا نظامی جدیدی را تعیین خواهد نمود؛ تعلیق قانون، لغو پیمان انتقالی و بستن مرزها تا مدت نامشخص به انجام خواهد رسید تا آن مدت، تمام فعالیت‌های سیاسی و جامعه مدنی به تعلیق در می‌آید...» (منبع: الغد، 2022/10/2) این نامه می‌رساند: نظامیانی که اقدام به انقلاب کردند، از رویکردهای رهبر سیاسی انقلاب سابق، "هنری دامبیا" راضی نبودند؛ بلکه رویکرد سیاسی دیگری دارند، این به این معنی است که رهبر انقلاب سابق "دامبیا" سیاستی را دنبال می‌کند که با سیاست رهبر انقلابی‌های جدید متفاوت است.

4- زمانی‌که انقلاب اخیر اتفاق افتاد، حملاتی بر مؤسسات فرانسوی صورت گرفت که موضوع فوق را تأکید می‌کند؛ چنانچه ابراهیم تراوری، رهبر انقلاب اخیر، به این اشاره کرد که "دامبیا" به پایگاه نظامی فرانسه پناه برده است. بعد از این سخن، حملاتی بر مؤسسات فرانسوی صورت گرفت و برخی از آن‌ها را آتش زدند؛ فرانسه به شدت خشم خویش را نسبت به این حملات اظهار نمود. اخبار گفتند: اعتراض‌کنندگان خشمگین، شام روز شنبه 2022/10/1 م در تأسیسات سفارت و قنصلگری فرانسوی‌ها در "واغادوغو" پایتخت "بورکینا فاسو" آتش زدند. بعد از رد و بدل شدن اخبار در مورد، پناه بردن "دامبیا" به پایگاه نظامی فرانسوی‌ها؛ با توجه به این‌که سفارت فرانسه در "واغادوغو" آن را تکذیب نمود. اما مردم پیرامون سفارت علیه فرانسه شعار می‌دادند و رهبر جدید انقلاب را تأیید می‌کردند و عکس‌های از شعله‌های افروخته شده آتش در تأسیسات فرانسوی از طریق شبکه‌های ارتباطی اجتماعی منتشر می‌شد. "آن کلیرلوژاندر"، سخنگوی امور خارجی فرانسه گفت: «باشدیدترین الفاظ هدف قرار گرفتن سفارت خود در "واغادوغو" را محکوم می‌کنیم. سلامت شهروندان ما در اولویت است. اجازه بازی با جان آن‌ها را نمی‌دهیم...» (منبع: فرانس 24، 2022/10/1) چنانچه پایگاه فرانسه مأموریت بزرگی را در "واغادوغو"، پایتخت عهده‌دار است که صدها سرباز فرانسوی در آن وجود دارند، اکثر آن‌ها از نیروهای خاص فرانسه هستند و به بهانه مبارزه با تروریسم، در منطقه‌ی ساحلی افریقا حضور دارند. این انقلاب وجود فرانسه را در منطقه نشانه گرفته است؛ هر آنچه بدست می‌آید، می‌رساند که انقلاب علیه فرانسه انجام شده است.

5- علاوه بر آن، اتحادیه اروپا به بهانه محافظت از توافق در مورد تسلیم قدرت، مخالفت خویش با انقلاب را اظهار داشته و "جذب بورل" مسئول خارجی اتحادیه اروپا، گفت: «اتحادیه اروپا، بابت بهرانی شدن وضعیت امنیتی و انسانی در منطقه نگران است...» (منبع: فرانس 24، 2022/10/1 م) او به حملاتی اشاره نمود که مؤسسات فرانسه در "بورکینافاسو" را هدف قرار داده است. مسئول خارجی اروپا، مخالفت خویش را با انقلاب به نام فرانسه اعلام نموده است؛ زیرا برای اروپا مصالح فرانسه در افریقا پر اهمیت است. نفوذ فرانسه در منطقه، جزئی از نفوذ اروپا در آن جا محسوب می‌شود و نیروهای اقتصادی و سیاسی‌اش را تقویت می‌کند.

6- اما در مورد موقف امریکا، چنین بنظر می‌رسد که امریکا مخالف انقلاب نیست؛ بلکه بطور ضمنی با انقلاب بوده و آن را انقلاب توصیف نکرده است؛ صرف طرف‌های معین را به آرامش و خویش‌ن‌داری دعوت نموده است... (منبع: فرانس 24، 2022/10/1 م) کاربرد این

عبارت می‌رساند که آمریکا مخالف انقلاب نیست. بیانیه خبرگزاری فرانسه از موقوف آمریکا به این کوتاهی، نشان می‌دهد که فرانسوی‌ها از موقف آمریکا رنجیدند و درک کردند که آمریکا در پشت این انقلاب ایستاده است؛ مخصوصاً در حالی که رئیس شورای نظامی سابق در "بورکینافاسو" مزدور فرانسه بود؛ در حالی که آمریکا انقلاب اول سال جاری را محکوم نموده و اظهار داشت که از انقلاب راضی نیست و از رئیس شورای نظامی خواست، قانون را احترام گذاشته و باید مزدور سابقش "کابوری" بازگردد. بنابراین، امر راجح آنست که این انقلاب به رهبری ابراهیم تراوری از کارهای امریکاست.

7- نتیجه چنین شد که سخنگوی حکومت انتقالی در بورکینا فاسو، روز 2023/1/21 م از طریق تلویزیون رسمی بورکینی، اعلام نمود که حکومت "بورکینا فاسو" پایان پیمان نظامی با فرانسه را که بر اساس آن نیروهایش، اجازه‌ی بودن در "واغادوغو" را داشتند، امضا نمود؛ چون علاقه‌مند است نیروهای حکومت، خودشان از خود دفاع کنند و از نیروهای فرانسوی خواسته است تا طی یک ماه "بورکینا فاسو" را ترک کنند. رادیوی رسمی بورکینی، بنام آر تی بی، گفت: فرانسه یک ماه فرصت دارد تا نیروهایش را از منطقه خارج کند. چند روز قبل از علی شدن این تصمیم، مظاهرکنندگان به جاده‌های "واغادوغو" پایتخت ریختند و درخواست اخراج سفیر فرانسوی و بستن پایگاه نظامی فرانسه را داشتند؛ رئیس حکومت انتقالی برایشان وعده سپرد که بزودی باتنظیم روابط با یکی از کشورها اتفاق رخ خواهد داد؛ اما آن را نام نبرد، با توجه به این که از زمان انقلاب در 30 سبتمبر گذشته، اعتراضات علیه حضور فرانسوی‌ها صورت می‌گیرد، اخراج آنان و بستن پایگاه‌های نظامی شان در منطقه مطالبه می‌شود.

8- براین اساس، سخنگوی وزارت امور خارجه فرانسه گفت: در روز سه شنبه 2023/1/24 م از سوی شورای نظامی حاکم در "بورکینافاسو" چنین دریافت شده است که باید نیروهای فرانسوی از منطقه بیرون شود. فرانسه به وعده نهایی در خواست شده که مدت یک ماه است، پایبند می‌باشد. فرانسه توافق‌نامه را در روند اجرایی شدن این مطالبه احترام می‌گذارد... (منبع: صفحه رسمی فرانس 24، 2023/1/25 م) رئیس جمهور فرانسه مدعی شد که درین درخواست غموض و پیچیدگی وجود دارد، و خواست توضیح داده شود. از همین رو تأکیدی از سوی "بورکینافاسو" و نامه‌های از سوی فرانسه صادر شد که موضوع را توضیح می‌داد. پاسخ از سوی سخنگوی حکومت "بورکینا فاسو"، جان ایمانویل ویدراغو" در روز 2023/1/23 م چنین ارائه شد که ما توافق‌نامه را پایان می‌دهیم؛ اما این به معنای پایان دادن به روابط دیپلوماسی، میان "بورکینا فاسو" و فرانسه نیست. پایان وجود نظامی فرانسه، یک امر طبیعی بود که در آن شروط توافق‌نامه، لحاظ گردیده است و ما در حال حاضر روش بهتری برای توضیح درخواست خویش نداریم. (منبع: فرانس برس، العربی الجدید، 2023/1/25 م)

9- اما این که چگونه اعلام رهبر حکومت انتقالی، ابراهیم تراوری، مبنی بر این که کشورش هرگز رابطه دیپلوماسی را با فرانسه قطع نمی‌کند، ادراک می‌شود؛ در حالی که برای فرانسه هشدار داده بود که حضور نظامی خویش را پایان دهد؛ این موضوع به این دلیل است که نفوذ فرانسه ده‌ها سال ادامه یافته و فرانسه در داخل بورکینافاسو، یارانی دارد. حکومت فعلی بر دور ساختن نیروی نظامی فرانسه متمرکز است و بر همین امر اکتفا می‌کند و نمی‌خواهد اوضاع سیاسی را با قطع روابط دیپلوماسی، سراسیمه کند. بعید نیست که فرانسه این موضوع را درک نموده و خروج نظامی را به تعویق بیندازد؛ مگر این که با کمک مادی آمریکا به حکومت کنونی، در برنامه‌اش به شکست مواجه شود.

10- هم چنین انقلاب‌ها در "بورکینا فاسو" و سایر سرزمین‌های اسلامی ادامه خواهد یافت و برای تغییر اوضاع به سمت بهتر، ایجاد انقلاب حقیقی علیه استعمار، دور انداختن و ریشه‌کن نمودن آن و پاکسازی کشورها از لوث آن، چنانچه باید صورت پذیرد، کاری انجام نخواهد شد، به جز این که چهره‌های مزدور یک کشور استعمارگر به مزدوران حکومت استعمارگر دیگر تبدیل شود، و این نتیجه‌ی کشمکش‌های بین المللی است. پس تغییر حقیقی آنست که مبتنی بر فکر امت اسلامی بوده و دولت کاملی بر اساس بنا شود و قانون از عقیده و منابع آن (کتاب الله و سنت رسول الله صلی الله علیه و سلم) سرچشمه گرفته باشد.

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِّلْمُسْلِمِينَ﴾ [نحل: 89]

ترجمه: کتاب را برای تو بیان‌گر همه چیز، راهنما، رحمت و بشارت برای مسلمین فرو فرستادیم.

ازالله غالب و نیرومند خواهانیم که سرزمین‌های اسلامی را در حکومت واحد (خلافت اسلامی) بازگرداند تا در نتیجه آن، اسلام و مسلمین عزت‌مند شوند، کفر و کافرین خوار و ذلیل گردند، دین اسلام در اکناف زمین منتشر شده و سبب عزت عزت‌مند شدن عزت‌مندان و خوارشدن ذلیلان گردد! این امر به اذن الهی انجام شدنی است! احمد در مسند خویش چنین تخریح نموده است...
عن تمیم الداری قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «ليبلغن هذا الامر ما بلغ الليل والنهار ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا ادخله الله هذا الدين بعز عزيز او بذل ذليل، عزاً يعزالله به الاسلام و ذلاً يذل الله به الكفر».
ترجمه: از تمیم داری روایت است که فرمود: از رسول الله صلى الله عليه وسلم شنیدم که می‌فرمود: این امر (دین اسلام) یقیناً تاجایی می‌رسد که شب و روز می‌رسد، هیچ خانه گیلی و پشمی نمی‌ماند مگر این که الله (سبحانه و تعالی)، این دین را وارد آن می‌گرداند، عزت‌مند عزیز شده و زبون خوار خواهد شد؛ عزتی که الله (سبحانه و تعالی) به آن اسلام را عزت می‌بخشد و ذلتی که کفر بدان زبون خواهد گشت.

حاکم در مستدرک خود چنین تخریح نموده است:

سمعت المقداد بن الاسود الكندي رضی الله عنه، يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لا يبقى على ظهرا الارض من بيت مدر ولا وبر الا ادخله الله عليهم كلمة الاسلام بعز عزيز، او بذل ذليل، يعزهم الله فيجعلهم من اهلها، او يذلهم فلا يدنوا لها» وقال الحاكم: هذا حديث صحيح على شرط الشيخين، ولم يخرجاه.
ترجمه: از مقداد بن الاسود الكندي رضی الله عنه شنیدم که می‌گفت: از رسول الله صلى الله عليه وسلم شنیدم که فرمود: در روی زمین هیچ خانه کلوخی و پشمی باقی نمی‌ماند، جز این که الله متعال بر آنان کلمه اسلام را داخل می‌کند که باعث سربلندی عزت‌مند یا زبونی ذلیل می‌شود، الله (سبحانه و تعالی) آنان را عزت می‌بخشد و از اهل اسلام می‌شوند و یا این که ذلیل شان می‌سازد که برایش سر خم نمی‌کنند. حاکم گفته است: این حدیث بنابر شرط شیخین (بخاری و مسلم) صحیح است، اما آن را تخریح نکرده اند.

16 رجب 1444 ه.ق.

2023/2/7 م.

مترجم: حبیب اسلی